

Patnáctá Mezinárodní olympiáda v lingvistice

Dublin (Irsko), 31. července – 4. srpna 2017

Úlohy soutěže jednotlivců

Pravidla psaní řešení úloh

Nepřepisujte texty úloh. Řešte každou úlohu na zvláštním listě (nebo listech) papíru. Na každém listě napište číslo úlohy, číslo Vašeho místa a Vaše příjmení. Jenom v tomto případě může být garantováno přesné hodnocení Vaší práce.

Odpovědi musí být odůvodněny. I naprosto správná odpověď bude ohodnocena nízkým počtem bodů, pokud nebude obsahovat odůvodnění.

Úloha č. 1 (20 bodů). Je dáno několik aritmetických rovností v jazyce birom:

1. $tùḡūn^2 + tāt + nààs = bākūrū bībā ná vè rwīt$
2. $tāt nààs = bākūrū bītīmìn ná vè ḡāātāt$
3. $tāāmà^2 + ḡāātāt + ḡwīnìḡ = bākūrū bīnāàs ná vè ḡāāḡwīnìḡ$
4. $ḡāātāt ḡwīnìḡ = ḡāātāt$
5. $rwīt^2 + bà + tùḡūn = bākūrū bītūḡūn ná vè ḡāāḡwīnìḡ$
6. $bà tùḡūn = bākūrū bībā ná vè rwīt$
7. $ḡāātāt^2 + nààs + tāt = bākūrū bītāāmà ná vè nààs$
8. $nààs tāt = bākūrū bītūḡūn ná vè nààs$
9. $kūrū ná vè nààs + kūrū ná vè ḡāātāt = kūrū ná vè tīmìn + bà + kūrū ná vè tùḡūn$

Všechna čísla v této úloze jsou větší než 0 a menší než 125.

(a) Zapište rovnosti (1–9) číslicemi.

(b) Zapište čísla **bākūrū bītāt**, **ḡāāḡwīnìḡ**, **kūrū** a rovnosti (A) a (B) číslicemi.

A. $bākūrū ḡāābītāt - tāt - kūrū ná ḡwē ḡwīnìḡ = bākūrū bītāāmà ná vè rwīt$

B. $bākūrū bīnāàs ná ḡwē ḡwīnìḡ - kūrū ná vè bà - kūrū ná vè tāt = kūrū ná vè rwīt$

(c) Zapište v jazyce birom: 6, 22, 97, 120.

⚠ Jazyk birom náleží do skupiny plateau větve benue-kongo atlantské rodiny. Mluví jím asi 1 000 000 mluvčích v Nigérii.

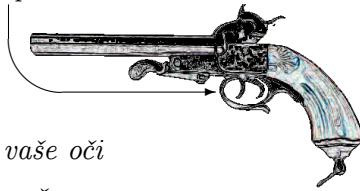
ϵ je samohláska. η a $\int$ jsou souhlásky. Zdvojení samohlásky značí délku. Značky ´, - a ` označují vysoký, střední a nízký tón (v tomto pořadí).

$$a^k = \underbrace{a \times a \times \dots \times a}_{k\text{-krát}}; a^1 = a.$$

—Milena Venevová

Úloha č. 2 (20 bodů). Je dáno několik slov a slovních spojení v jazyce abui a jejich odpovídající překlady do češtiny v náhodném pořadí:

1. **abang**
2. **atáng heya**
3. **bataa hawata**
4. **dekafi**
5. **ebataa hatáng**
6. **ekuda hawata**
7. **falepak hawei**
8. **hatáng hamin**
9. **helui**
10. **maama hefalepak**
11. **napong**
12. **rièng**
13. **ritama**
14. **riya hatáng**
15. **tama habang**
16. **tamin**
17. **tefe hawei**

- a. *jeho špička prstu*
  - b. *twoje větev*
  - c. *můj obličej*
  - d. *svůj provaz*
  - e. *twoje rameno*
  - f. *ruka vaší matky*
  - g. *uši našich prasat*
(*ucho prasete každého z nás*)
  - h. *otcova pistole*
  - i. *krk tvého koně*
  - j. *spoušť*
-
- k. *vaše oči*
  - l. *naše nosy*
(*nos každého z nás*)
  - m. *jeho nůž*
  - n. *břeh moře*
  - o. *horní část stromu*
  - p. *tvůj palec*
  - q. *vaše moře*

- (a) Určete, jak k sobě položky správně patří.
- (b) Přeložte do češtiny: 1. **amin**; 2. **deya hebataa**.
- (c) Přeložte do jazyka abui:

1. *prase*
2. *váš nůž*
3. *otec tvé matky*
4. *obličej mého otce*
5. *svoje ucho*
6. *moje moře*

⚠ Jazyk abui náleží do rodiny timor-alor-pantar. Mluví jím asi 16 000 mluvčích v Indonésii.
Značky ´ a ` označují tóny.

—Aleksejs Peguševs

Úloha č. 3 (20 bodů). Je dáno několik vět v jazyce kimbundu a jejich odpovídající překlady do češtiny:

1. **ngámónà dìhónzò mùdilóngà**
Viděl jsem banán na talíři.
2. **àlózí ásángá djálà mùdikúngù**
Čarodějové potkali muže v jeskyni.
3. **ngádjà dìhónzò djámì**
Snědl jsem svůj banán.
4. **mùdjúlù mwálà zítéténbwà**
Na nebi jsou hvězdy.
5. **dìkámhá djámí djáfíkà nì djákínà**
Můj přítel zpíval a tančil.
6. **ngámónà dìkúngú djámì**
Viděl jsem svou jeskyni?
7. **ngámóná málà mùkítándà**
Viděl jsem muže (pl.) na náměstí.
8. **ngásángá múlózí mwámì mùlwándà**
Potkal jsem svého čaroděje v Luandě.
9. **mùkítándà mwálá djálá djámì**
Můj muž (manžel) je na náměstí.
10. **mùdikúngù ngámónà màkòlòmbóló**
Viděl jsem kohouty v jeskyni?
11. **átú ádjà dìhónzò mùlwándá**
Snědli lidé banán v Luandě?

(a) Přeložte do češtiny (jedna z vět je významem velmi blízká jedné z výše uvedených vět):

12. **múlózí mwámónà zítéténbwá**
13. **zítéténbwá zjálà mùdjúlù**
14. **ngákínà**
15. **djálá djámónà màhónzò mùlwándá**

(b) Přeložte do jazyka kimbundu (jednu z vět lze přeložit víc než jedním způsobem):

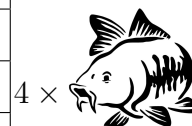
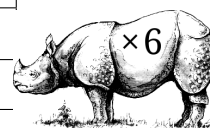
16. *Zpíval jsem?*
17. *Člověk potkal čaroděje a přítele na náměstí.*
18. *Můj muž (manžel) viděl jeskyni.*
19. *V Luandě jsou čarodějové.*

⚠ Jazyk kimbundu (severní mbundu) náleží do bantuské skupiny větve benue-kongo atlantské rodiny. Mluví jím asi 50 000 mluvčích v Angole.

w = *w* v anglickém slově *win*. **j** = *j*. **ŋ** a **ʒ** jsou souhlásky. Značky ´ a ` označují vysoký a nízký tón (v tomto pořadí).
—Bruno L'Astorina

Úloha č. 4 (20 bodů). Je dáno několik slovních spojení v jazyce laven zapsaných v písmě khom a ve fonetické transkripci a jejich odpovídající překlady do češtiny:

1	𑄓𑄢𑄣𑄠𑄣	praj trie	<i>probudit ženu</i>
2	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	ca:k caj	<i>z duše/mysli/srdce</i>
3	?	taw bæ:	<i>vidět vor</i>
4	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	kriət blaw	<i>podrbat stehno</i>
5		plaj priət	<i>banán</i>
6	?	?	<i>tři banány</i>
7	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	?	<i>šest nosorožců</i>
8	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	?	<i>čtyři hrsti banánů</i>
9	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	?	?
10	?	cie pah la:	<i>sedm listů papíru</i>
11	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	?	<i>lilkový list</i>
12		?	<i>dva lilky</i>
13	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	plaj hnat pah plaj	<i>sedm ananasů</i>
14	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	kruat pɛ: to:	<i>tři včely</i>
15		la: priət traw la:	?
16	?	kə:r bə:r to:	<i>dvě hrdličky</i>
17		bla:k puan ka:	<i>čtyři kapři</i>
18	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	piet traw pla:	<i>šest nožů</i>
19	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	bə:r ka:	?
20	𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣	?	<i>čtyři čepele</i>

Vyplňte buňky s otazníky (zašeděné není třeba vyplňovat).

⚠ Jazyk laven (d'ru') náleží do austroasijské rodiny. Mluví jím asi 28 000 mluvčích v Laosu. Písmo khom se pro zápis tohoto jazyka používalo v letech 1924 až 1936.

—Li Tchähun

Úloha č. 5 (20 bodů). Je dáno několik slov v jazyce madak a jejich odpovídající překlady do češtiny:

lavatbungmenemen	<i>celý svět</i>	loxongkao	<i>řeřavý uhlík</i>
laxangkatli	<i>mnoho očí</i>	loxontaamang	<i>část zahrady</i>
laxanoos	<i>mnoho lián</i>	lualeng	<i>dva dny</i>
laxao	<i>ohěň</i>	lubungtadi	<i>skupina mužů</i>
lemparoos	<i>velké liány</i>	luneton	<i>dva bratři; dvě sestry</i>
lengkompixan	<i>písně</i>	lurubuno	<i>vnouče</i>
levempeve	<i>srdce (mn.)</i>	luuna	<i>strom</i>
levenaleng	<i>dny</i>	luvanga	<i>dvě věci</i>
levengkot	<i>místa</i>	luvatpeve	<i>dvě velká srdce</i>
levenmenemen	<i>vesnice</i>	luvutneton	<i>bratři; sestry</i>
livixan	<i>zpěv</i>	luvuttadi	<i>muži</i>
loroonan	<i>duch</i>	luxavus	<i>dva bílí muži</i>

(a) Uveďte doslovný překlad slova **lavatbungmenemen**.

(b) Přeložte do češtiny:

1. **laradi**
2. **lavatkonuna**
3. **laxantoonan**
4. **levengkatli**
5. **loxot**
6. **lubungkavus**
7. **luvaroos**

(c) Přeložte do jazyka madak:

8. *srdce (jed.)*
9. *zahrady*
10. *mnoho věcí*
11. *vnoučata*
12. *dvě části dne (dva okamžiky)*
13. *větve*
14. *velké větve*

⚠ Jazyk madak náleží do mezo-melanéské skupiny malajsko-polynéské větve austronéské rodiny. Mluví jím asi 3 000 mluvčích na Papui-Nové Guineji (Nové Irsko).

ng = *n* ve slově *banka*. **x** = *ch* v *bych byl*.

—Ivan Deržanski

Redakce: Božidar Božanov, Cchao Čchi-tchung, Čchö Čöngjöng,
Ivan Deržanski (techn. red.), Hugh Dobbs (odp. red.), Dmitrij Gerasimov,
Ksenija Giľarovová, Stanislav Gurevič, Gabrijela Hladniková, Boris Iomdin,
Bruno L’Astorina, Li Tchähun, Danylo Mysak, Miina Norviková, Aleksejs Peguševs,
Aleksandr Piperski, Marija Rubinštějnová, Daniel Rucki, Artūrs Semēņuks, Pavel Sofroniev,
Milena Venevová.

Český text: David Lukeš.

Hodně štěstí!